

*Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет*

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

*Тема: Оцінка ефективності інвестиційного проекту (на прикладі ПрАТ
«Миколаївцемент»)*

*Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Освітня програма 6.076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»*

Завідувач кафедри: _____/Мельник Л.Г./

Керівник роботи: _____/Зубко К.Ю./

*Виконавець: _____/Бражник Ю.В./
П.І.Б.*

*Група: _____
шифр*

Суми 2020

ЗМІСТ

	С.
РЕФЕРАТ.....	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ	6
1.1 Інвестиційні проекти - поняття і сутність	6
1.2 Аналіз і оцінка ефективності інвестиційних проектів.....	8
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ПрАТ «МИКОЛАЇВЦЕМЕНТ».....	13
2.1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Миколаївцемент»	13
2.2 Сутність запропонованого інвестиційного проекту.....	17
2.3 Оцінка ефективності інвестиційного проекту.....	23
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	29
3.1 Удосконалення оцінки інвестиційної привабливості підприємств.....	29
3.2 Заходи щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємства...	32
ВИСНОВКИ.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	39

РЕФЕРАТ

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який містить 23 найменування. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 41 с., у тому числі 14 таблиць, 1 рисунок, 5 формул.

Мета роботи. Метою роботи є оцінка ефективності інвестиційного проекту, що пропонується до реалізації на ПрАТ «Миколаївцемент».

Для досягнення зазначеної мети були поставлені і вирішені наступні завдання:

- дослідити теоретичні аспекти оцінки ефективності інвестиційних проектів;
- дати організаційно-економічну характеристику досліджуваного підприємства;
- розробити та оцінити інвестиційний проект підприємства;
- розробити заходи щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

Предметом дослідження є інвестиційний проект і його ефективність на даному підприємстві.

Об'єктом дослідження в роботі виступає ПрАТ «Миколаївцемент».

Методи дослідження. Методологічною основою роботи є аналітичний, монографічний, економіко-статистичний, організаційної побудови та інші; використовуються основні методи економічного аналізу.

В першому розділі роботи розглянуто поняття та сутність інвестицій та інвестиційного проекту, проаналізовано теоретичні основи оцінки ефективності інвестиційного проекту.

В другому розділі наведена організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Миколаївцемент», розглянуто сутність запропонованого інвестиційного проекту, проаналізовано оцінку його ефективності.

В третьому розділі запропоновано шляхи удосконалення оцінки інвестиційної привабливості підприємства, заходи щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

Ключові слова: ефективність, інвестиції, інвестиційний проект, чиста поточна вартість.

ВСТУП

Основою інвестиційної діяльності є розробка і реалізація інвестиційних проектів. Однак, недостатньо розробити проект, а потім приступити до його реалізації. Не менш, а часто і більш важливо - це провести оцінку даного проекту, тобто з'ясувати, чи принесе цей проект вигоду, чи буде він ефективний.

Питанням інвестиційної привабливості займалися такі науковці: Брюховецька Н.Ю. [1], Хобта В.М. [2], Ястремська О.М. [3] та ін.

Привабливість інвестиційного проекту може бути оцінена за великим числом факторів і критеріїв: ситуації на ринку інвестицій, станом фінансового ринку, професійним інтересам і навичкам інвестора, фінансової спроможності проекту, геополітичного фактору і т.д. Однак на практиці існують універсальні методи інвестиційної привабливості проектів, які дають формальну відповідь: вигідно чи невигідно вкладати гроші в даний проект; який проект віддати перевагу при виборі з декількох варіантів. Саме від уміння застосування цих методів і залежить те, наскільки ефективними будуть інвестиційні вкладення в реальні проекти. Отже, можна зробити висновок, що тема роботи є актуальною.

Метою роботи є оцінка ефективності інвестиційного проекту, що пропонується до реалізації на досліджуваному підприємстві.

Виходячи з мети роботи, були поставлені і вирішені наступні завдання:

- вивчені теоретичні аспекти оцінки ефективності інвестиційних проектів;
- дана організаційно-економічна характеристика досліджуваної організації;
- проведена розробка і оцінка інвестиційного проекту в організації;

Об'єктом дослідження в роботі виступає ПрАТ «Миколаївцемент», а предметом дослідження - інвестиційний проект і його ефективність на даному підприємстві.

Методологічною і теоретичною основою дослідження, а також джерелами інформації є законодавчі та нормативні акти, вітчизняна та зарубіжна література з проблем інвестування та оцінки інвестиційних проектів.

У роботі застосовуються методи дослідження: аналітичний, монографічний, економіко-статистичний, організаційної побудови та інші; використовуються основні методи економічного аналізу.

В першому розділі роботи розглянуто поняття та сутність інвестицій та інвестиційного проекту, проаналізовано теоретичні основи оцінки ефективності інвестиційного проекту.

В другому розділі наведена організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Миколаївцемент», розглянуто сутність запропонованого інвестиційного проекту, проаналізовано оцінку його ефективності.

В третьому розділі запропоновано шляхи удосконалення оцінки інвестиційної привабливості підприємства, заходи щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

1.1 Інвестиційні проекти - поняття і сутність

Інвестиційний проект являє собою основний документ, що визначає необхідність здійснення реального інвестування, в якому в загальноприйнятій послідовності розділів викладаються основні характеристики проекту і фінансові показники, пов'язані з його реалізацією[4, с.154].

Розроблені в розрізі окремих форм реального інвестування підприємства інвестиційні проекти класифікуються за рядом ознак, наведених нижче.

За цілями інвестування:

- інвестиційні проекти, що забезпечують приріст обсягу випуску продукції;
- інвестиційні проекти, що забезпечують розширення асортименту продукції;
- інвестиційні проекти, що забезпечують вирішення соціальних, екологічних та інших завдань і т.д.

За рівнем автономності реалізації:

- інвестиційні проекти, незалежні від реалізації інших проектів підприємства;
- інвестиційні проекти, які залежать від реалізації інших проектів підприємства.

За терміном реалізації:

- короткострокові з періодом реалізації до одного року;
- середньострокові з періодом реалізації від одного до трьох років;
- довгострокові з періодом реалізації від трьох років.

За передбачуваної схеми фінансування:

- інвестиційні проекти, які фінансуються за рахунок внутрішніх джерел;

- інвестиційні проекти, які фінансуються за рахунок акціонування;
- інвестиційні проекти, які фінансуються за рахунок кредиту;
- інвестиційні проекти з різними формами фінансування [5, с.456].

Також може бути запропонована й інша класифікація інвестиційних проектів. З позиції управлінського персоналу компанії інвестиційні проекти можуть бути класифіковані за різними підставами.

Призначення інвестиції - це ключова ознака за класифікацією проектів, відповідно до якого можна виділити сім основних причин інвестування, а, отже, і груп проектів:

- інвестиції в підвищення ефективності виробництва;
- інвестиції для розширення діючого виробництва;
- інвестиції для створення виробничих потужностей при освоєнні нових сфер бізнесу;
- інвестиції, які пов'язані з виходом на нові ринки збуту;
- інвестиції в дослідження і розробку нових технологій;
- інвестиції переважно соціального призначення;
- інвестиції, які здійснюються відповідно до вимог закону [6, с.31].

Інвестиційні проекти істотно різняться за обсягом необхідних інвестицій, тривалості періоду освоєння капіталовкладень, терміну «експлуатації» проекту. На практиці це знаходить відображення в класифікації проектів на великі, традиційні і дрібні.

Цілі, які ставляться при оцінці проектів, можуть бути різними, а результати, одержувані в ході їх реалізації, не обов'язково носять характер очевидною прибутку. Можуть бути проекти, самі по собі збиткові в економічному сенсі, але приносять непрямий дохід за рахунок отримання стабільності в забезпеченні сировиною та напівфабрикатами, виходу на нові ринки сировини і збуту продукції, досягнення деякого соціального ефекту, зниження витрат за іншими проектами і виробництвами і ін.

Дуже важливим в аналізі інвестиційних проектів є виділення різних відносин взаємозалежності. Два аналізованих проекти називаються

незалежними, якщо рішення прийняття одного з них не позначається на вирішенні про прийняття іншого.

Проекти пов'язані між собою відносинами комплементарності, якщо прийняття нового проекту сприяє зростанню доходів по одному або декільком іншим проектам [7].

1.2 Аналіз і оцінка ефективності інвестиційних проектів

Оцінка ефективності інвестиційних проектів незалежно від технічних, технологічних, фінансових, галузевих або регіональних особливостей здійснюється на основі єдиних принципів. До них відносяться:

- розгляд проекту протягом усього його життєвого циклу;
- моделювання грошових потоків, що включають всі пов'язані із здійсненням проекту грошові надходження і витрати за розрахунковий період;
- співставлення умов порівняння різних проектів;
- позитивність і максимум ефекту;
- облік фактору часу (перевага більш ранніх результатів і більш пізніх затрат);
- облік тільки майбутніх в процесі здійснення проекту затрат і надходжень;
- облік всіх найбільш суттєвих наслідків проекту;
- облік впливу на ефективність інвестиційного проекту потрібного в оборотному капіталі, необхідного для функціонування створюваних в ході реалізації проекту виробничих фондів;
- облік впливу інфляції і можливості використання при реалізації проекту декількох валют;
- облік впливу невизначеностей і ризиків, які супроводжують реалізацію проекту[8].

При всіх інших сприятливих характеристиках проект не буде прийнятий до реалізації, якщо не забезпечить насамперед:

- відшкодування вкладених коштів за рахунок доходів від реалізації товарів і послуг;

- приріст капіталу, що створює мінімальний рівень прибутковості, що компенсує загальну (інфляційну) зміну купівельної спроможності грошей;
- окупність інвестицій в межах терміну, прийнятного для фірми.

Показники ефективності інвестицій можна класифікувати за такими ознаками:

За видом узагальнюючого показника, який виступає в якості критерію економічної ефективності інвестицій:

- абсолютні, в яких узагальнюючі показники визначаються як різниця між вартісними оцінками результатів і витрат, пов'язаних з реалізацією проекту;
- відносні, в яких узагальнюючі показники визначаються як відношення вартісних оцінок результатів проекту до сукупних витрат на їх отримання;
- тимчасові, якими оцінюється період окупності інвестиційних витрат.

За методом зіставлення різночасових грошових витрат і результатів:

- статичні, в яких грошові потоки, що виникають в різні моменти часу, оцінюються як рівноцінні;
- динамічні, в яких грошові потоки, викликані реалізацією проекту, прирівнюються до еквівалентної основи за допомогою дисконтування, забезпечуючи співставлення різночасових грошових потоків [9, с.234-235].

До групи статичних належать методи: строку окупності інвестицій (Payback Period, PP); коефіцієнта ефективності інвестицій (Accounting Rate of Return, ARR).

До динамічних методів відносяться: чистий дисконтований дохід, чиста поточна вартість (Net Present Value, NPV); індекс рентабельності інвестиції (Profitability Index, PI); внутрішня норма рентабельності (Internal Rate of Return, IRR); модифікована внутрішня норма рентабельності (Modified Internal Rate of Return, MIRR), дисконтований термін окупності інвестиції (Discounted Payback Period, DPP) [10, с.312].

Чистий приведений дохід дозволяє отримати найбільш узагальнену характеристику результату інвестування, тобто його кінцевий ефект в абсолютній сумі. Під чистим приведеним доходом розуміється різниця між

приведеними до теперішньої вартості (шляхом дисконтування) сумою грошового потоку за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою інвестованих в його реалізацію засобів.

Цей метод заснований на зіставленні величини вихідної інвестиції (ІС) із загальною сумою дисконтованих чистих грошових надходжень, що генеруються нею протягом прогнозованого терміну. Оскільки прилив коштів розподілений у часі, він дисконтується за допомогою коефіцієнта r , встановленого аналітиком (інвестором) самостійно виходячи з щорічного відсотка повернення, котрий він хоче або може мати на інвестуючий ним капітал.

Чиста поточна вартість (NPV) розраховується за формулою:

$$NPV = \sum_k \frac{P_k}{(1+r)^k} - IC, \quad (1.1)$$

де P_k – річний дохід за рік k ,

r – ціна капіталу;

k – кількість років;

ІС – розмір інвестицій.

Після розрахунку значення NPV проведемо порівняння за допомогою наступних показників:

$NPV > 0$ – проект слід прийняти;

$NPV < 0$ – проект слід відкинути;

$NPV = 0$ – проект ні прибутковий ні збитковий.

При розрахунку NPV можуть використовуватися різні за роками ставки дисконтування. В даному випадку необхідно до кожного грошового потоку застосовувати індивідуальні коефіцієнти дисконтування, які будуть відповідати даному кроку розрахунку.

Метод розрахунку індексу рентабельності інвестицій

Цей метод є по суті наслідком попереднього. Індекс рентабельності (PI) розраховується за формулою:

$$PI = \sum \frac{P_k}{k(1+r)^k} / IC. \quad (1.2)$$

$PI > 1$ – проект слід прийняти;

$PI < 1$ – проект слід відкинути;

$PI = 1$ – проект ні прибутковий ні збитковий.

На відміну від чистої поточної вартості індекс рентабельності є відносним показником. Завдяки цьому він дуже зручний при виборі одного проекту з ряду альтернативних, що мають приблизно однакові значення NPV, або при комплектуванні портфеля інвестицій з максимальним сумарним значенням NPV.

До недоліків методу можна віднести його неоднозначність при дисконтуванні окремо грошових приливів і відтоків.

Метод розрахунку норми рентабельності інвестиції (внутрішньої норми прибутковості)

Під внутрішньою нормою прибутковості або нормою рентабельності, або внутрішньою нормою прибутку, інвестиції (IRR) розуміють значення коефіцієнта дисконтування, при якому NPV проекту дорівнює нулю: $IRR = r$, при якому $NPV = f(r) = 0$.

Сенс розрахунку цього коефіцієнта при аналізі ефективності планованих інвестицій полягає в наступному: IRR показує максимально допустимий відносний рівень витрат, які можуть бути асоційовані з даним проектом. Наприклад, якщо проект повністю фінансується за рахунок позички комерційного банку, то значення IRR показує верхню межу допустимого рівня банківської процентної ставки, перевищення якого робить проект збитковим.

Дисконтований термін окупності інвестиції (Discounted Payback Period, DPP) усуває недолік статичного методу терміну окупності інвестицій і враховує вартість грошей у часі, а відповідна формула для розрахунку дисконтованого строку окупності, DPP, має вигляд: $DPP = \min n$.

Очевидно, що в разі дисконтування термін окупності збільшується, тобто завжди $DPP > PP$ [11, с.110-112].

Найпростіші розрахунки показують, що такий прийом в умовах низької ставки дисконтування, характерною для стабільної західної економіки, покращує результат на невідчутну величину, по для значно більшої ставки дисконтування, характерною для української економіки, це дає значну зміну розрахункової величини терміну окупності. Іншими словами, проект, який прийнятний за критерієм PP , може виявитися неприйнятним за критерієм DPP .

При використанні критеріїв PP і DPP в оцінці інвестиційних проектів рішення можуть прийматися виходячи з таких умов:

- а) проект приймається, якщо окупність має місце;
- б) проект приймається тільки в тому випадку, якщо термін окупності не перевищує встановленого для конкретної компанії граничного терміну.

У загальному випадку визначення періоду окупності носить допоміжний характер щодо чистої поточної вартості проекту або внутрішньої норми рентабельності. Крім того, недолік такого показника, як термін окупності, полягає в тому, що він не враховує наступні притоки грошових коштів, а тому може служити невірним критерієм привабливості проекту [12, с.24].

Проаналізувавши основні показники оцінки інвестиційних проектів, далі в роботі застосуємо їх на практиці.

РОЗДІЛ 2 "ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ПрАТ «МИКОЛАЇВЦЕМЕНТ»

2. 1 Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Миколаївцемент»

Приватне акціонерне товариство «Миколаївцемент» (до 2000 року — Миколаївський цементно-гірничий комбінат) розташоване в південно-західній частині міста Миколаєва Львівської області, поряд із залізничною магістраллю Львів — Чоп.

Будівництво підприємства розпочалося в 1940 році і вже через 10 років на ньому було введено в дію першу технологічну лінію потужністю 150 тис. тонн цементу на рік. Друга піч з комплексним обладнанням введена в експлуатацію у 1951 році, після чого річна потужність склала 450 тис. тонн. Після пуску третьої і четвертої ліній в 1957 році, п'ятої — у 1959 р. та шостої технологічної лінії у 1961 р. потужність заводу виросла до 1 млн. 650 тис. тонн цементу на рік. На початку 1964 року завод переіменовано на цементно-гірничий комбінат (ЦГК).

У 1974 р. було розроблено технічний проект з розширення комбінату ще на дві технологічні лінії. У 1983–1985 рр. було пущено в дію сьому та восьму технологічні лінії. У цей період комбінат досягнув найбільшої виробничої потужності у своїй історії, а саме понад 3 млн. 100 тисяч тонн цементу за рік.

У 1995 році розпочато процес приватизації заводу, яким до того часу розпоряджалася держава в особі Фонду державного майна. В результаті конкурсу на акціонування заводу 30% акцій придбала фірма «Хорда» і 11% «Градобанк». Однак вказані фірми практично жодних інвестицій в завод не вклали. Натомість, французька компанія «Лафарж», яка теж брала участь у конкурсі в 1995 році, але не виграла його, продовжила реалізацію своїх планів щодо заводу. Спочатку придбала 28% акцій у держави, потім 14% на вторинному ринку цінних паперів, потім ще. Таким чином, «Лафарж» (з 2015

року «ЛафаржХолсім») стала основним власником акцій тодішнього ВАТ «Миколаївцемент», придбавши 99,26% акцій у 1999 році.

Основними видами діяльності підприємства є:

- видобуток вапняка, його дроблення;
- виробництво, торгівля, розподіл, маркетинг і використання цементу (зокрема – білого, портландцементу, тампонажного цементу, дорожнього цементу та ін.), клінкеру, бетонних заготовок, наповнювачів, готових будівельних конструкцій, товарного бетону, товарного розчину, і столярних виробів;
- виробництво вапнякового борошна;
- транспортування вантажу, навантаження, вивантаження та інші види діяльності, пов'язані з небезпечними вантажами;
- контроль випуску і якості продукції та ін.

Обсяг і структура товарної продукції ПрАТ «Миколаївцемент» відображена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1– Обсяг і структура продажу продукції ПрАТ «Миколаївцемент»

Найменування продукції з групами	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2018 до 2016 р.	
	тис.грн	пит. вага, %	тис. грн.	пит. вага, %	тис.грн	пит. вага, %	Абс. відхилення	Темп зростан
1. Виробництво різноманітних видів цементу	3331297	77,6	3316764	76,8	3694548	82,6	363250	110,9
2. Виробництво вапнякового борошна	489392	11,4	470739	10,9	326516	7,3	-162876	66,7
3. Виробництво інших будівельних матеріалів	364897	8,5	423233	9,8	335461	7,5	-29436	91,9
4. Оптова торгівля, громадське харчування	90151	2,1	90693	2,1	98402	2,2	8251	109,2
5. Інші види діяльності	12879	0,3	17275	0,4	17891	0,4	5013	138,9
Усього виручка від продажу	4292909	100	4318703	100	4472818	100	179909	104,2

З даних, представлених в таблиці 2.1, видно, що за аналізований період структура товарної продукції ПрАТ «Миколаївцемент» незначно змінилася. Основною продукцією на підприємстві є різні види цементу, обсяг виробництва яких протягом усього досліджуваного періоду найвищий і зростає (питома вага: 2016 року - 77,6%; 2017 року - 76,8%, 2018 року - 82,6

%). Питома вага виробництва вапнякового борошна до кінця періоду знизилася (-4,1%) при одночасному зниженні виробництва інших будівельних матеріалів (-1,0%).

Основні засоби - один з найважливіших чинників будь-якого виробництва. Їх стан та ефективне використання прямо впливають на кінцеві результати господарської діяльності.

Склад і структура собівартості продукції ПрАТ «Миколаївцемент» відображена в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Склад і структура виробничих витрат ПрАТ
«Миколаївцемент»

Елементи витрат	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2018 до 2016 р.	
	тис. грн.	пит. ваг %	тис. грн.	пит. ваг %	тис. грн.	пит. вага, %	Абс. відхил.	Темп зростання
Матеріальні витрати	1684368	69,9	1749313	72,6	1752639	69,7	68271	104,1
Витрати на оплату праці та відрахування	580733	24,1	559009	23,2	580860	23,1	127	100,0
Амортизація	38555	1,6	31324	1,3	45262	1,8	6707	117,4
Інші витрати	180726	7,5	144571	6	201164	8	20438	111,3
Всього за елементами витрат	2409682	100	2409522	100	2514546	100	104864	104,4

Як видно з таблиці 2.2, найбільшу питому вагу в структурі виробничих витрат складають матеріальні витрати і витрати на оплату праці.

Виробництво матеріаломістке і трудомістке.

Основу собівартості продукції становлять прямі витрати (94% на кінець 2018 року) на частку непрямих витрат відноситься тільки 6%.

Показники ділової активності дозволяють проаналізувати, наскільки ефективно підприємство використовує свої кошти.

Дослідження рівнів і динаміки фінансових коефіцієнтів ділової активності представлено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз ділової активності

Показник	За 2016 р.	За 2017р.	За 2018 р.	Відхилення за 2017р.	Відхилення за 2018р.
Коефіцієнт віддачі активів	1,41	1,25	1,20	-0,16	-0,05
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	1,56	1,37	1,29	-0,19	-0,09
Фондовіддача	3,58	3,52	3,65	-0,06	0,13
Коефіцієнт оборотності поточних активів	2,36	1,96	1,82	-0,39	-0,15
Коефіцієнт оборотності запасів	6,93	6,77	6,69	-0,16	-0,08
Тривалість одного обороту запасів в днях	51,95	53,18	53,78	1,23	0,61
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (ДЗ)	22,70	20,63	20,85	-2,06	0,22
Тривалість одного обороту ДЗ в днях	15,86	17,45	17,27	1,59	-0,18
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (КЗ)	29,61	26,93	31,49	-2,68	4,57
Тривалість одного обороту КЗ в днях	12,16	13,37	11,43	1,21	-1,94

Коефіцієнт віддачі активів в 2018 р. склав 1,20, це говорить про те, що на кожену вкладену в активи гривню припадає 1,20 грн виручки, в порівнянні з аналогічними періодами попередніх років зміни коефіцієнта присутні, тобто активи стали використовуватися в 2018 році менш ефективно, ніж раніше.

Коефіцієнт віддачі власного капіталу - визначає швидкість обороту власного капіталу. Коефіцієнт віддачі власного капіталу за 2018 рік дорівнює 1,29, що на 5,9% нижче попереднього періоду. Можемо зробити висновок, що власний капітал використовується з кожним роком все менш ефективно в основному через свою масштабність.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості - показує середнє число днів, необхідне для стягнення заборгованості. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за 2018 р. склав 20,85, середня тривалість

відстрочки платежів, що надаються покупцям склала 17,3 дня, що на 0,2 дня менше попереднього періоду.

Кредиторська заборгованість за 2018 р. зробила 31,49 обороту, період оборотності знизився до 2 дня. Підприємство трохи швидше стало розраховуватися зі своїми кредиторами.

Необхідно в майбутньому підвищити ефективність роботи з дебіторами, щоб не допускати прострочень в дебіторській заборгованості, що дозволить підприємству стати більш успішним і платоспроможним.

2.2 Сутність запропонованого інвестиційного проекту

Основну частку в продукції ПрАТ «Миколаївцемент» в даний час займають будівельно-ремонтні роботи, а також будівельні матеріали.

З методів боротьби з метою підвищення конкурентоспроможності підприємства вибирається політика якості продукції та горизонтальної диверсифікації. Завдяки новому обладнанню та наявним високим технологій, підприємство в змозі підтримувати якість продукції, що випускається на рівні кращих світових стандартів. Підтримувати високу якість продукції, що випускається підприємству дозволяє те, що система менеджменту якості (СМЯ) ПрАТ «Миколаївцемент» сертифікована відповідно до вимог ГОСТ.

Стратегічна мета ПрАТ «Миколаївцемент» в області якості: розробляти, виробляти і продавати продукцію, забезпечуючи зростання доходів, прибутковість і стійку репутацію надійного постачальника продукції високого рівня якості.

Вироблена в даний час на підприємстві продукція досить конкурентоспроможна і затребувана на ринку. Однак у зв'язку з наявними на ринку кризовими явищами доцільно розширювати асортимент продукції, що виробляється на випадок пропажі попиту на існуючі в даний час товари.

На підприємстві планується розпочати виробництво нової продукції - газосилікатних блоків.

Газосилікат - міцний пористий матеріал, органічно об'єднав в собі властивості дерева і каменю.

Газосилікат забезпечує комфортні умови проживання і створює постійний температурно-вологісний режим в приміщенні.

Унікальні властивості стінових газосилікатних блоків дозволяють:

- в каркасному будівництві використовувати їх при зведенні громадських і промислових будівель будь-якої висоти;
- в малоповерховому будівництві - до 5 поверхів.

За рахунок малої ваги газобетонного блоку при відносно великих габаритах істотно зростають темпи зведення стін і стінових перегородок. У поєднанні зі зниженням навантаження на фундамент це дозволяє зменшити капітальні витрати на будівництво.

На відміну від пінобетону газосилікат міцніший, його легше штукатурити, «тепліший», забезпечує більш кращу звукоізоляцію.

Капітальні вкладення, які необхідні для початку виробництва нової продукції представлені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 –Капітальні вкладення (млн. грн.)

Показники	Сума
Капітальні вкладення всього, в тому числі:	18,5
Витрати на будівництво установки з виробництва газосилікатних блоків, з них:	17,7
- на обладнання	11,7
- будівлі та спорди	6
Витрати на проектування	0,5
Нематеріальні активи	0,3

Потреба в оборотному капіталі - 1,5 млн. грн.

Джерело фінансування капітального будівництва - довгостроковий кредит банку. Умови кредитування: початок виплати кредиту - рік введення установки в експлуатацію.

Сума кредиту виплачується рівними частинами протягом 5 років. Відсотки за кредит нараховуються щорічно, виходячи з решти в конкретному році суми кредиту.

Проектна собівартість виробництва 1 т. газосилікатних блоків:

- сировина і матеріали – 6047,8 грн.;
- витрати на електроенергію – 2102,6 грн.;
- зарплати виробничого персоналу – 118,3 грн.;
- витрати на утримання та експлуатацію обладнання – 384 грн.;
- амортизація – 640 грн.;
- цехові та загальнозаводські витрати – 153,7 грн.;
- комерційні витрати – 93,4 грн.;
- вартість зворотних відходів – 99,0 грн.

Ціна 1 т. газосилікатних блоків – 26000 грн./ т.

Продуктивність установки – 2500 т/год.

Інвестиції здійснюються в 2020 та 2021 роках.

Освоєння потужності по роках: 2022 рік - 60%; 2023 рік– 100%.

Нормативний термін служби обладнання – 10 років.

Потік реальних грошей від інвестиційної діяльності представлений в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5– Потік грошей від інвестиційної діяльності, млн. грн.

Найменування показника	Значення показника за роками	
	0	1
1. Земля	-	-
2. Будівлі та споруди	3,470	2,530
3. Машини та устаткування	6,767	4,933
4. Витрати на проектування	0,289	0,211
5. Нематеріальні активи	0,174	0,126
Разом вкладень в основний капітал	10,7	7,8
Приріст оборотного капіталу	1,5	-
ВСЬОГО інвестицій	12,2	7,8

Необхідний кредит в 20 млн. грн., з якого необхідно 12,2 млн. грн. – в 2020 рік и 7,8 млн. грн. – в 2021 рік.

План погашення кредиту:

Внаслідок того, що кредит буде погашатися з року введення установки в дію - з другого року рівними частинами протягом 5 років, то на погашення кредиту щорічно йдуть платежі в розмірі: $(20 + \text{відсотки за кредит за } 0 \text{ і } 1 \text{ року}) / 5$, а процентні виплати щорічно скорочуються, тому що зменшується основна сума боргу.

Відсотки за кредит за 2020 рік становлять: $12,2 * 30\% = 3,66$ млн. грн.

Відсотки за кредит за 2021 рік становлять: $(12,2 + 7,8) * 30\% = 6$ млн. грн.

До початку виплат сума відсотків за кредит становитиме 9,66 млн. грн.

План погашення кредиту буде виглядати наступним чином:

2022 рік: $20/5 + 20 * 30\% + 9,66/5 = 11,93$ млн. грн.

2023 рік: $20/5 + 16 * 30\% + 9,66/5 = 10,73$ млн. грн.

2024 рік: $20/5 + 12 * 30\% + 9,66/5 = 9,53$ млн. грн.

2025 рік: $20/5 + 8 * 30\% + 9,66/5 = 8,33$ млн. грн.

2026 рік: $20/5 + 4 * 30\% + 9,66/5 = 7,13$ млн. грн.

Річний обсяг продажу в вартісному вираженні перебуває як призведення продуктивності установки (в нашому випадку 2500 т/рік) на ціну 1 т. газосилікатних блоків (26000 грн/т).

Річний обсяг продажу в вартісному вираженні становитиме від 2022-го по 2031 рік: $2500 * 26000 = 65$ млн. грн.

Так як на 2021 рік освоєння потужності установки досягне лише 60%, отже, річний обсяг реалізації у вартісному вираженні становитиме в 2022 році: $65 * 60\% = 39$ млн. грн.

Проектна собівартість виробництва 1 т. газосилікатних блоків представлена в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6– Проектна собівартість виробництва 1 т. газосилікатних блоків,
грн.

Стаття витрат	Сума
Сировина і матеріали	6047,8
Витрати на електроенергію	2102,6
Зарплата виробничого персоналу	118,3
Витрати на утримання і експлуатацію устаткування	384
Амортизація	640
Цехові і загальнозаводські витрати	153,7
Комерційні витрати	93,4
Вартість зворотних відходів	-99,0
Повна собівартість	9440,8

Собівартість річного випуску газосилікатних блоків становитиме з 2022 по 2030 року: $2500 * 9440,8 = 23,602$ млн. грн.

Так як на 2021 рік освоєння потужності установки досягне лише 60%, отже, собівартість річного випуску газосилікатних блоків становитиме другого року: $23,602 * 60\% = 14,161$ млн. грн.

Основні показники операційної діяльності підприємства представлені в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7– Потік реальних грошей від операційної діяльності

Найменування показника	Значення показника за роками									
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Обсяг продажів, т. / рік	1500	2500	2500	2500	2500	2500	2500	2500	2500	2500
2. Ціна 1 т. газосилікатних блоків, тис. грн.	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
3. Виручка від реалізації, млн. грн.	39	65	65	65	65	65	65	65	65	65
4. Собівартість, млн. грн.	14,161	23,602	23,602	23,602	23,602	23,602	23,602	23,602	23,602	23,602
5 Відсотки за кредитами, млн. грн.	6	4,8	3,6	2,4	1,2	-	-	-	-	-
6. ПДВ	6,053	10,088	10,088	10,088	10,088	10,088	10,088	10,088	10,088	10,088
7. Балансовий прибуток, млн. грн.	12,786	26,510	27,710	28,910	30,110	31,310	31,310	31,310	31,310	31,310
8. Податки, млн. грн.	5,012	10,392	10,862	11,333	11,803	12,274	12,274	12,274	12,274	12,274
9. Чистий прибуток, млн. грн.	7,774	16,118	16,848	17,577	18,307	19,036	19,036	19,036	19,036	19,036
10. Сальдо по операційній діяльності, млн. грн.	7,774	16,118	16,848	17,577	18,307	19,036	19,036	19,036	19,036	19,036

Продовження табл. 2.9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Сальдо з інвестиційної діяльності	12,2	7,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
III. Фінансова діяльність												
1. Власний капітал	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Короткострокові кредити	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Довгострокові кредити	-15,86	-29,66	-29,66	-23,73	-17,8	-11,87	-5,93	-	-	-	-	-
4. Погашення заборгованості по кредитах	-	-	5,93	5,93	5,93	5,93	5,93	-	-	-	-	-
5. Виплата дивідендів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Сальдо по фінансовій діяльності	-15,86	-29,66	-23,73	-17,8	-11,87	-5,93	-	-	-	-	-	-
Загальне сальдо реальних грошей	-3,66	-21,86	-15,956	-1,682	4,978	11,647	18,307	19,036	19,036	19,036	19,036	19,036

На основі даних, представлених в таблиці 2.9 видно, що позитивне сальдо грошового потоку буде вже на 5-му році реалізації проекту.

2.3 Оцінка ефективності інвестиційного проекту

Проведемо оцінку ефективності нашого фінансового плану.

Оцінимо ефективність проекту на основі розрахунку чистої поточної вартості (NPV).

Чиста поточна вартість розраховується за формулою (2.1):

$$NPV = \sum_k \frac{P_k}{(1+r)^k} - IC, \quad (2.1)$$

де NPV – чиста поточна вартість;

P_k – річні грошові надходження;

r – ставка дисконтування (30%);

k – кількість років

IC – вартість проекту.

$$NPV = \frac{7,774}{(1+0,3)^1} + \frac{16,118}{(1+0,3)^2} + \frac{16,848}{(1+0,3)^3} + \frac{17,577}{(1+0,3)^4} + \frac{18,307}{(1+0,3)^5} + \frac{19,036}{(1+0,3)^6} + \dots + \frac{19,036}{(1+0,3)^{10}} - 20 =$$

$$= 26,75 \text{ млн. грн.}$$

Так як $NPV > 0$ – проект слід прийняти.

Далі проаналізуємо проект по терміну окупності РР (чим нижче термін окупності, тим краще). РР проекту дорівнює 4 роки. Отже, за критерієм окупності даний проект досить вигідний, так як окупність коштів, вкладених в проект, досить коротка.

Аналіз за індексом прибутковості інвестицій РІ, чим вища доходність, тим краще.

$$PI = \sum \frac{P_k}{k(1+r)^k} / IC. \quad (2.2)$$

$$PI = \left(\frac{7,774}{(1+0,3)^1} + \frac{16,118}{(1+0,3)^2} + \frac{16,848}{(1+0,3)^3} + \frac{17,577}{(1+0,3)^4} + \frac{18,307}{(1+0,3)^5} + \frac{19,036}{(1+0,3)^6} + \dots + \frac{19,036}{(1+0,3)^{10}} \right) / 20 = 2,338.$$

За критерієм прибутковості інвестицій проект досить вигідний.

Отже, даний план буде досить успішний.

В цілому за рахунок реалізації даного проекту діяльність підприємства стане більш ефективною, що дозволить підприємству поліпшити своє фінансове становище, підвищити свою конкурентоспроможність і зайняти гідне місце на ринку.

Далі проведемо прогнозування фінансового стану даного підприємства. Розробка прогнозних моделей фінансового стану підприємства необхідна для вироблення генеральної фінансової стратегії по забезпеченню підприємства фінансовими ресурсами, оцінці його можливостей в перспективі.

Вона повинна будуватися на основі вивчення реальних фінансових можливостей підприємства.

Існує два основних способи фінансового прогнозування. Один з них - так званий бюджетний - заснований на концепції грошових потоків і зводиться, по суті, до розрахунку фінансової частини бізнес-плану.

Другий метод, що володіє перевагами простоти і лаконічності, ми розглянемо на прикладі ПрАТ «Миколаївцемент».

Мова йтиме про так званий «метод відсотку від продажів» і «метод формули».

Для розрахунку ефективності і терміну окупності проекту необхідно порівняти прибуток, одержуваний ПрАТ «Миколаївцемент» від реалізації продукції, з витратами на проведення заходів щодо поліпшення фінансового стану.

Для визначення прибутку, яку отримає підприємство в 2020 році, на основі екстраполяції було проведено трендовий аналіз виручки і собівартості продукції, що випускається.

Дані по виручці і собівартості продукції, що випускається ПрАТ «Миколаївцемент» в 2015-2020 рр. представлені в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10- Дані про виручку і собівартість продукції, що випускається ПрАТ «Миколаївцемент» в 2015-2020 рр.

Рік	Виручка, тис. грн.	Собівартість, тис. грн.
2015	2984357	1954720
2016	3154842	2054870
2017	3244007	2155036
2018	4292909	2409682
2019	4318703	2409522
2020	4472818	2514546

Для прогнозування динаміки виручки проведемо аналітичне вирівнювання даного ряду.

По динамічному ряду визначимо основну тенденцію динаміки методом аналітичного вирівнювання, використовуючи дані допоміжної таблиці 2.11.

В основу розрахунку покладено прямолінійна функція: $y_t = a_0 + a_1 t$;

Показники a_0 , a_1 розраховуються за формулами:

$$a_0 = \sum y / n; \quad a_1 = \sum y * t / \sum t^2. \quad (2.3)$$

$$a_0 = 22467636/6 = 3744606; \quad a_1 = 7842007/28 = 280072.$$

Отримуємо рівняння прямої:

$$y_t = 3744606 + 280072 * t.$$

Таблиця 2.11- Допоміжна таблиця

Рік	Виручка, млн. грн.	t	t*y	t ²	y _t
2014	2984357	-3	-8953071	9	2904391
2015	3154842	-2	-6309684	4	3184463
2016	3244007	-1	-3244007	1	3464534
2017	4292909	1	4292909	1	4024678
2018	4318703	2	8637406	4	4304749
2019	4472818	3	13418454	9	4584821
Всього	22467636	0	7842007	0	22467636
Прогноз					
2020		4			4864893
2021		5			5144964

Послідовно підставляючи значення часу t в це рівняння, отримуємо теоретичні значення виручки у_t.

Можемо провести прогноз: можлива виручка в 2020-2021 роках (підставляючи в отримане рівняння значення років) буде дорівнювати:

$$V_{2020} = 3744606 + 280072 * 4 = 4864893 \text{ тис. грн.}$$

$$V_{2021} = 3744606 + 280072 * 5 = 5144964 \text{ млн.грн.}$$

З викладеного вище проведених розрахунків виручка має тенденцію до зростання, а розмір виручки в 2020 році повинен скласти 4864893 тис. грн.

Далі аналогічно проведемо прогнозування собівартості.

По динамічному ряду визначимо основну тенденцію динаміки собівартості методом аналітичного вирівнювання, використовуючи дані допоміжної таблиці 2.12.

Таблиця 2.12-Допоміжна таблиця

Рік	Собівартість, млн. грн.	t	t*y	t ²	y _t
2014	1954720	-3	-5864160	9	1966505
2015	2054870	-2	-4109740	4	2060913
2016	2155036	-1	-2155036	1	2155321
2017	2409682	1	2409682	1	2344137
2018	2409522	2	4819044	4	2438546
2019	2514546	3	7543638	9	2532954
Итого	13498376	0	2643428	28	13498376
Прогноз					
2020		4			2627362
2021		5			2721770

$$a_0 = 2249729; \quad a_1 = 94408.$$

Отримуємо рівняння прямої:

$$y_t = 2249729 + 94408 * t.$$

Послідовно підставляючи значення часу t в це рівняння, отримуємо теоретичні значення собівартості y_t .

Можемо провести прогноз: можлива собівартість в 2020-2021 роках (підставляючи в отримане рівняння значення років) буде дорівнювати:

$$CC_{2020} = 2249729 + 94408 * 4 = 2627362 \text{ тис. грн.}$$

$$CC_{2021} = 2249729 + 94408 * 5 = 2721770 \text{ тис. грн.}$$

З викладеного вище проведених розрахунків собівартість має тенденцію до зростання, а розмір собівартості в 2020 році повинен скласти за прогнозом 2627362 тис. грн.

На основі побудованого тренду виручки і собівартості та проведеного прогнозування оцінок була складена таблиця ймовірних показників ефективності діяльності ПрАТ «Миколаївцемент» (таблиця 2.13).

Таблиця 2.13-Плановані показники фінансово-господарської діяльності
ПрАТ «Миколаївцемент» в 2020 р. (тис. грн.)

Показник	2020 р.	2021 р.	Відхилення	
			Абс.	Віднос.
Виручка від продажу, тис. грн.	4472818	4864893	392075	108,8
Собівартість продукції і послуг, тис. грн.	2514546	2627362	112816	104,5
Валовий прибуток, тис. грн.	1958272	2237531	279259	114,3
Чистий прибуток	941558	1076252	134694	114,3

Фактична виручка 2020 року - 4472818 тис. грн., прогнозований виторг на 2021 рік - 4864893 тис. грн. Зростання виручки складе 8,8%, отже, пропорційно збільшимо поточні активи.

Якщо в 2020 році чистий прибуток становив 48,1% (941558/1958272), то і в 2021 році візьмемо приріст чистого прибутку за мінімум, тобто 48,1 від розміру валового прибутку: $48,1\% * 2237531 = 1076252$ тис. грн. Загальний приріст чистого прибутку складе в 2021 році 134 694 тис. грн. (1076252-941558).

Положення ПрАТ «Миколаївцемент» в прогнозованому періоді стане ще краще: воно стане більш прибутковим. В майбутньому і в подальшому необхідно буде підтримувати такий фінансовий стан.

ОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Удосконалення оцінки інвестиційної привабливості підприємств

Рівень інвестиційної привабливості підприємства визначається ступенем збалансованості інтересів таких суб'єктів інвестиційного процесу, як власники підприємства, інвестори та держава (як гарант задоволення інтересів суспільства у цілому), а також споживачі продукції та ін.

Визначення ступеня збалансованості інтересів інституцій дає можливість обрати більш прийнятний об'єкт інвестування, однак не дає відповіді на питання про заходи або шляхи, за допомогою яких можна підвищити інвестиційну привабливість підприємства. Щоб зрозуміти причини, які заважають динамічному розвитку підприємства на основі інвестицій, необхідно проаналізувати ступінь задоволеності інтересів суб'єктів інвестиційного процесу та виокремити тих із них, які більше впливають на розбалансованість, з метою подальшого впровадження заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємства на основі більш повного врахування інтересів інституцій [13, с.123].

Схема впорядкування інтересів (рис. 3.1) побудована таким чином, що використані у ній показники так чи інакше впливають на інтереси суб'єктів інвестиційного процесу, а їх взаємодія та впорядкування відображають ступінь збалансованості. Виокремити чинники, які відображають лише інтереси інвесторів або лише інтереси держави, неможливо, оскільки усі обрані чинники в певному сенсі відображають можливість реалізації їх сукупних інтересів. Тому для кількісного виміру ступеня задоволеності інтересів окремих суб'єктів інвестиційного процесу доцільно відібрати для кожного суб'єкта такі чинники, які є найважливішими з позиції задоволення інтересів.

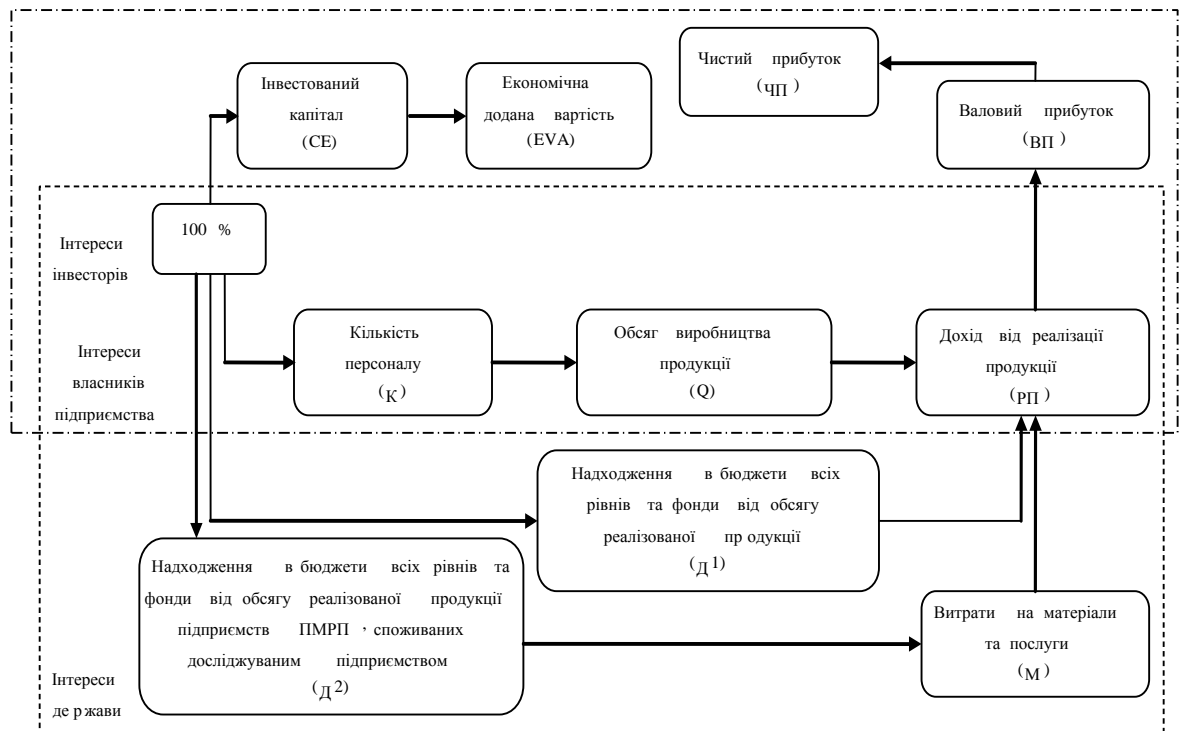

Рисунок 3.1 Схема впорядкування показників, які відображають інтереси суб'єктів інвестиційного процесу [14].

Забезпечення інтересів держави як одного з ключових суб'єктів інвестиційного процесу полягає в збільшенні надходжень до бюджетів усіх рівнів та фондів від обсягів реалізації продукції ($РП$), виробленої на досліджуваному підприємстві ($Д_1$). Тому інтересом держави є збільшення обсягів виробництва (Q) у національній економіці, наслідком якого є також збільшення доходу держави. Ще одним пріоритетом держави є збільшення відрахувань у бюджети всіх рівнів та цільові фонди підприємствами ПМРП, яке відбудеться, якщо досліджуване підприємство збільшить споживання матеріальних ресурсів та послуг (M). Збільшення зайнятості (збільшення кількості персоналу (K)) також входить до інтересів держави.

Необхідно відзначити, що збільшення вартості підприємства хоча і є важливим для держави, оскільки покращує імідж країни на міжнародному ринку, однак господарська практика свідчить про більшу пріоритетність надходження відрахувань до бюджетів та фондів різних рівнів [15, с.54].

Інтереси інвесторів на схемі відображено переважно показниками зростання економічної доданої вартості (EVA) залежно від обсягу

інвестованого капіталу (*CE*), а також чистого прибутку підприємства (*ЧП*) як джерела реінвестування та виплати дивідендів (хоча в Україні виплата дивідендів залишається достатньо рідкісним явищем) [14].

Власників підприємства, акціонерів (якщо мова йде про акціонерне товариство), окрім збільшення вартості, залучення достатніх обсягів інвестицій, збільшення прибутку, цікавлять також внутрішні процеси, які впливають на перспективність розвитку підприємства, що відображається у зростанні продуктивності праці та обсягів виробництва, зниженні собівартості продукції та підвищенні її якості та ін. і, як наслідок, збільшенні доходів від реалізації. Маючи інформацію про ступінь задоволеності інтересів кожного окремого суб'єкта інвестиційного процесу, пов'язаного з діяльністю конкретного підприємства, можна робити висновки про причини наявності розбалансованості та впроваджувати заходи щодо підвищення збалансованості інвестиційних інтересів.

Резерви підвищення інвестиційної привабливості підприємства перебувають у розумінні керівництвом інтересів кожної окремої інституції, яка бере участь в інвестиційному процесі. Упровадження заходів щодо підвищення ступеня збалансованості інтересів інституцій сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості підприємства, розвитку на основі інвестицій, більш успішному впровадженню інвестиційних проектів [16, с.47].

Інвестиційна привабливість підприємства як економічна категорія має об'єктивний характер, тож її оцінка потенційним інвестором завжди суб'єктивна і визначається його сприйняттям з точки зору можливості досягнення своїх стратегічних цілей, в число яких можуть входити:

- оволодіння деяким обмеженим ресурсом (сировинні ресурси, ринки збуту, територія, енергія, споживачі та ін.);
- висування і формування власних стандартів на продукцію або послуги;
- досягнення монопольного становища в галузі;
- ослаблення (ліквідація) конкурентів, в т.ч. і потенційних;
- захист вкладеного капіталу;

- оволодіння інтелектуальною власністю;
- залучення і збереження висококваліфікованих кадрів;
- залучення союзників, створення розгалуженої мережі філій та ін.

Тому, оскільки цілі інвестора в кожному конкретному випадку є унікальними, оцінка інвестиційної привабливості підприємства завжди буде мати суб'єктивний і унікальний характер [17, с. 91].

Заходи щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємства залежать від напрямку найбільшого впливу на розбалансованість інтересів. Якщо баланс інтересів порушується переважно за рахунок незадоволеності інтересів власників, то для підвищення інвестиційної привабливості підприємства у першу чергу необхідно запровадити заходи, які позитивно вплинуть на задоволеність їх інтересів.

3.2 Заходи щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємства

Оскільки збільшення вартості (цінності) підприємства є однією з ключових цілей власників підприємства у сучасних умовах господарювання, а також чинником, який приваблює до підприємства інвесторів, то для підвищення задоволеності інтересів власників та інвесторів необхідним є впровадження заходів, спрямованих на збільшення вартості підприємства.

На підприємствах, де вартісно-орієнтоване управління не впроваджене, доцільною є концентрація зусиль на створенні вартості. В іншому випадку доцільно активізувати діяльність, спрямовану на підвищення вартості підприємства. Як заходи щодо забезпечення зростання показників вартості можна виділити бенчмаркінг, реінжиніринг бізнес-процесів, аутсорсинг та субконтрактацію, реструктуризацію й реорганізацію ресурсного потенціалу підприємства та ін.

Якщо баланс інтересів порушується переважно за рахунок незадоволеності інтересів інвесторів, то для підвищення інвестиційної

привабливості підприємства у першу чергу необхідно запровадити заходи, які дозволять підвищити віддачу від інвестованих коштів та знизити інвестиційний ризик. Підвищення ефективності інвестиційної діяльності пов'язане з раціональністю інвестиційного процесу на підприємстві, відповідністю проектів, що реалізуються, інвестиційній стратегії, якості управління інвестиційними проектами та ін. [18, с. 81].

Управління ризиками полягає в ідентифікації та оцінюванні ризиків, виборі методів впливу на ризики та впровадженні заходів щодо зменшення ризиків у зіставленні з рівнем дохідності. Збільшення інформаційної прозорості підприємства, стабілізація фінансового стану, створення кредитної історії, організація перевірки бухгалтерського обліку аудиторськими компаніями, створення нематеріальних конкурентних переваг та ін. також впливають позитивно на підвищення привабливості підприємства в очах інвесторів та збільшення їх довіри до означеного підприємства.

Заходи щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємства у разі недостатньої задоволеності інтересів держави доцільно розробляти в напрямку збільшення масштабів виробництва, впровадження нових технологій, які сприяють підвищенню продуктивності праці, зменшенню матеріаломісткості, підвищенню якості продукції, створенню нових робочих місць і т. д. Це дозволить збільшити відрахування до державного бюджету та до місцевих бюджетів, збільшити надходження до цільових фондів від заробітної плати.

У той самий час розширення діяльності, реалізація інвестиційних проектів приводять до збільшення зайнятості у підприємств для виконання проекту та безпосередніх виконавців робіт за проектом, а це означає, що збільшиться обсяг виробництва матеріальних ресурсів та надання послуг на інших підприємствах, кількість зайнятого населення, внаслідок чого збільшиться дохід держави у вигляді надходжень до бюджетів усіх рівнів та фондів від обсягів реалізації продукції та послуг, а також збільшаться

відрахування до цільових фондів від заробітної плати та зменшаться витрати держави з виплати допомоги у зв'язку з безробіттям [17, с.62].

Узагальнені рекомендації щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємств на основі забезпечення збалансованості інтересів інституцій наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1- Рекомендації щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємств на основі забезпечення збалансованості інтересів інституцій [20].

Особливості порушення балансу інтересів	Заходи щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємства
1	2
Недостатня задоволеність інтересів власників підприємства	<p>Управління результативними показниками фінансово-господарської діяльності підприємства з позицій забезпечення підвищення його вартості.</p> <p>Здійснення реінжинірингу бізнес-процесів як технології забезпечення кардинального зростання вартості підприємства.</p> <p>Упровадження бенчмаркінгу як методу забезпечення покращань у критичних сферах бізнесу.</p>
Недостатня задоволеність інтересів власників підприємства	<p>Використання аутсорсингу та субконтрактації як інструментів позитивного впливу на вартість підприємства.</p> <p>Реструктуризація та реорганізація як форми впливу на зміну вартості підприємства. Розвиток корпоративного управління, формування прозорої структури власників.</p> <p>Підвищення кваліфікації працівників.</p> <p>Удосконалення структури контрагентів (постачальників та покупців).</p> <p>Упровадження інновацій та зміна стратегічного фокуса.</p> <p>Диверсифікація діяльності підприємства, освоєння випуску нової продукції.</p> <p>Підвищення рівня конкурентоспроможності продукції.</p> <p>Збільшення масштабів виробництва, упровадження нових технологій, які сприяють підвищенню продуктивності праці, зменшенню матеріаломісткості, підвищенню якості продукції, створенню нових робочих місць</p>

<p>Недостатня задоволеність інтересів інвесторів</p>	<p>Забезпечення інформаційної прозорості діяльності підприємства. Стабілізація фінансового стану.</p> <p>Створення кредитної історії шляхом отримання рейтингу інвестиційної надійності.</p> <p>Організація перевірки бухгалтерського обліку аудиторськими компаніями.</p> <p>Юридична експертиза і приведення документів, які встановлюють право, у відповідність до законодавства.</p> <p>Упровадження заходів щодо уникнення певних ризиків, лімітування концентрації ризиків, хеджування, диверсифікації, страхування ризиків та створення спеціальних резервних фондів.</p> <p>Розроблення інвестиційної стратегії підприємства, інтегрованої до загальної стратегії. Прийняття до впровадження таких інвестиційних проектів, які дозволяють реалізувати економічний потенціал підприємства.</p> <p>Створення нематеріальних конкурентних переваг шляхом розвитку нематеріальних активів підприємства (бренда, іміджу, репутації)</p>
<p>Недостатня задоволеність інтересів держави</p>	<p>Збільшення масштабів виробництва, упровадження нових технологій, які сприяють підвищенню продуктивності праці, зменшенню матеріаломісткості, підвищенню якості продукції, створенню нових робочих місць.</p> <p>Екологізація виробництва.</p> <p>Упровадження системи екологічного менеджменту.</p> <p>Підвищення рівня соціальної відповідальності бізнесу, безпеки праці.</p> <p>Активізація інвестиційної діяльності, яка сприяє підвищенню активності, збільшенню зайнятості у суміжних галузях, на підприємствах.</p> <p>Удосконалення податкового планування.</p>

Упровадження заходів, які сприятимуть задоволеності інтересів власників, позитивно позначиться на реалізації інтересів інвесторів та держави. Упровадження заходів щодо підвищення задоволеності інтересів держави та інвесторів сприятиме збільшенню ступеня задоволеності інтересів власників [21, с. 91].

Стосовно ПрАТ «Миколаївцемент» можна відзначити необхідність підвищення задоволеності інтересів власників та інвесторів. З погляду на це заходи щодо забезпечення інвестиційної привабливості даного підприємства

повинні ґрунтуватися на підвищенні ефективності управління результативними показниками фінансово-господарської діяльності підприємства з позицій забезпечення його вартості, збільшення масштабів виробництва та ін.

ВИСНОВКИ

Оцінка інвестиційних проектів - це визначення показника, що відображає відповідність проекту інтересам його інвесторів і учасників. Однак якщо виходити із законодавства України процедура оцінки не є обов'язковою, вона допомагає зберегти себе і свої фінансові кошти від ризику втратити весь вкладений капітал і отримати достатній для компенсації всіх ризиків прибуток.

Оцінка інвестиційних проектів є досить трудомісткою процедурою - але результат даної процедури виправдовує всі очікування. З цієї причини оцінка ефективності є необхідною моментом при розробці будь-якого інвестиційного проекту.

Проведений аналіз показав, що кошти використовуються на підприємстві ПрАТ «Миколаївцемент» ефективно. Основний подальший захід щодо підвищення прибутковості і рентабельності підприємства є зниження розміру авансованого власного капіталу і можливе використання позикового капіталу при фінансуванні діяльності.

Для підвищення конкурентоспроможності ПрАТ «Миколаївцемент» в ході роботи був розроблений інвестиційний проект по виробництву і продажу нової, більш конкурентоспроможної продукції.

На підприємстві планується розпочати виробництво нової продукції - газосилікатних блоків. На відміну від пінобетону газосилікат міцніший, його легше штукатурити, «тепліший», забезпечує більш кращу звукоізоляцію.

Оцінивши ефективність запропонованого проекту, прийшли до наступних висновків.

Так як $NPV > 0$ - проект слід прийняти.

Джерело фінансування капітального будівництва - довгостроковий кредит банку. Умови кредитування: початок виплати кредиту - рік введення установки в експлуатацію.

Сума кредиту виплачується рівними частинами протягом 5 років. Відсотки за кредит нараховуються щорічно, виходячи з решти в конкретному році суми кредиту.

Проект вигідний, при наведених вище умовах його слід прийняти. Підприємство зможе розплатитися за кредитом і почне отримувати прибуток. Отже, даний план буде досить успішний.

Оцінюючи ефективність запропонованих заходів, використовуючи метод складної екстраполяції, визначили, що фактична виручка 2019 року - 4472818 тис. грн., прогнозований виторг на 2020 рік - 4864893 тис. грн.

Якщо в 2019 році чистий прибуток становив 48,1%, то і в 2020 році візьмемо приріст чистого прибутку за мінімум, тобто 48,1 від розміру валового прибутку: $48,1\% * 2237531 = 1076252$ тис. грн. Загальний приріст чистого прибутку складе в 2021 році 134 694 тис. грн.

Положення ПрАТ «Миколаївцемент» в прогнозованому періоді стане ще краще: воно стане більш прибутковим і рентабельним. В майбутньому і далі необхідно буде підтримувати такий фінансовий стан.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брюховецька Н.Ю., Хасанова О.В. Інвестиційна привабливість публічного акціонерного товариства: теорія та практика: моногр. НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2015. 212 с.
2. Хобта В.М., Мешков А.В. Формування та підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. *Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Економічна* : ДВНЗ «ДонНТУ». Вип. 37-3, 2009. С. 118-125.
3. Ястремська О. М. Сиваш Ю. М. Методичне забезпечення оцінювання інноваційної креативності промислових підприємств за креативним та динамічним напрямками. *Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості*. 2018. № 1. С. 124-136.
4. Менеджмент інвестиційної діяльності : підручник / М. П. Бутко, ін.; за заг. ред. М. П. Бутка. К. : Центр учбової літератури, 2018. 480 с.
5. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. Минск: ООО «Новое знание», 2013. 688с.
6. Пилипенко О. І. Інтерпретація поняття “інвестиційна привабливість” на різних рівнях економічної системи. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2009. № 3. С. 30–34.
7. Аранчій Д. С., Гончаренко С. А. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2011. URL: <http://pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/3.2/59.pdf>. (дата звернення: 02.02.2020).
8. Лівощко Т. В., Моргунова К. І. Інвестиційна привабливість підприємств/ *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. – 2013. URL://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_4_101.pdf. (дата звернення: 02.02.2020).
9. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент. К. : Эльга-Н, НикаЦентр, 2001. – 448 с.

10. Беренс, В., Хавранек, П.М. Руководство по оценке эффективности инвестиций [Текст] / В. Беренс. – М.: Интерэксперт, ИНФРА-М, 2013. – 369 с.
11. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. 236 с.
12. Катан Л. І. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства *Финансовые рынки и ценные бумаги*. 2010. № 17. С. 23–25.
13. Носова О. В. Інвестиційна привабливість підприємства. *Стратегічні пріоритети*. 2007. № 1 (12). С. 120–126.
14. Савлук О. В. Світовий досвід підвищення інвестиційної привабливості регіону на основі інституціонального регулювання. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2012. № 2. С. 256–262.
15. Коваленко Н.В., Мархайчук М.М. Аналіз привабливості інвестиційного проекту з урахуванням балансу інтересів суб'єктів інвестиційного процесу. *Вісник економічної науки України*. 2013. № 1. С. 51-55.
16. Пожуєва Т.О. Сучасні підходи до формування інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: Збірник наукових праць*. Вега-Принт, 2010. Т. 3. С.45-50.
17. Черваньов Д.М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств: навч. посіб. К.: Знання-Прес, 2003. 622 с.
18. Басов М.Г. Стратегічне фінансове управління реальними інвестиціями підприємств. *Часопис економічних реформ*. 2013. №4 (12). С.80–85.
19. Аранчій Д.С., Гончаренко С.А. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2011. Вип. 3. Т. 2. С.59–64.
20. Шарапова І.О. Дослідження інвестиційного росту підприємства. *Економіст*. 2012. № 4. С. 31-33.
21. Бурковець О.С. Підвищення інвестиційної привабливості підприємств: автореф. дис. ... к. е. н: спец. 08.06.01. СНУ ім. В. Даля. Луганськ, 2012. 18 с.

22. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів за 2016 рік. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій
URL:http://www.ukrproject.gov.ua/sites/default/files/upload/rejting_investiciynoyi_privablivosti_regioniv_2014_1.pdf. (дата звернення 10.04.2020)

23. Статистичний щорічник України за 2018 рік. Державна служба статистики України URL: http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm. (дата звернення 10.03.2020)